

NALEVING GEDRAGSCODE VOOR ONDERWIJSONDERZOEKERS

De Vereniging voor Onderwijsresearch,

overwegende, dat:

- er sinds 1990 een gedragscode voor onderwijsonderzoekers, die lid zijn van de Vereniging voor Onderwijsresearch (VOR), bestaat, die, alhoewel nog steeds relevant, aan betekenis heeft ingeboet door de aanscherping van regels, die gelden voor aan universiteiten of para-universitaire onderzoeksinstellingen verbonden onderwijsonderzoekers;
- er ter handhaving van de gedragscode een Kamer van Toezicht is, die belast is met de behandeling van klachten inzake naleving van de gedragscode van de vereniging, alsmede een College van Beroep, dat belast is met de beoordeling van uitspraken van de Kamer van Toezicht;
- sinds de inwerkingtreding van de gedragscode nimmer is geklaagd over de naleving van deze gedragscode en derhalve de Kamer van Toezicht en het College van Beroep nimmer actief zijn geworden;
- toepassing van het Reglement voor de Kamer van Toezicht en van het College van Beroep, gelet op de procedures die in acht genomen moeten worden en op het aantal personen uit de VOR, dat daarbij betrokken is, een zware last voor de VOR betekent;
- sinds de inwerkingtreding van de gedragscode op tal van vergelijkbare terreinen andere wijzen van geschillenbeslechting en klachtenbehandeling in zwang zijn gekomen, die een groter beroep doen op het probleemoplossend vermogen van bij het geschil of de klacht betrokken partijen en mitsdien een geringer beroep doen op de inzet van de VOR als de VOR zou overgaan tot toepassing van een van deze andere wijzen van geschillenbeslechting en klachtenbehandeling;
- het wenselijk is ervaring op te doen met een andere aanpak van klachten dan zoals voorzien is in het Reglement Kamer van Toezicht en het College van Beroep;

heeft besloten:

Artikel 1

Aan de gedragscode wordt toegevoegd een artikel Va (Reglement Kamer van Toezicht en het Commissie van Beroep), bevattende een vereenvoudigde procedure voor de behandeling van klachten en voor verzet daartegen, welk artikel luidt als volgt:

Va. Vereenvoudigde behandeling: verzet

1. Het dagelijks bestuur van de VOR kan onmiddellijk uitspraak doen indien zij van oordeel is dat de klacht kennelijk niet-ontvankelijk dan wel kennelijk ongegrond is.
2. Het dagelijks bestuur grondt de uitspraak uitsluitend op de stukken die door de klager zijn overlegd.
3. Tegen de uitspraak, bedoeld in het eerste lid, kan de klager binnen veertien dagen na de dag waarop de uitspraak hem/haar is toegezonden, verzet doen bij het dagelijks bestuur. Het verzet

wordt gedaan bij een met redenen omkleed en ondertekend geschrift. Het gestelde in artikel V is van overeenkomstige toepassing.

4. Indien het dagelijks bestuur van oordeel is dat het verzet niet-ontvankelijk of ongegrond is, gaat zij niet tot niet-ontvankelijkheidsverklaring of ongegrondverklaring over dan na degene die het verzet heeft gedaan, in de gelegenheid te hebben gesteld persoonlijk of bij gemachtigde te worden gehoord.
5. Indien het dagelijks bestuur het verzet niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart, blijft de uitspraak waartegen verzet was gedaan, in stand.
6. Indien het dagelijks bestuur het verzet gegrond verklaart, vervalt de uitspraak waartegen verzet was gedaan en wordt de behandeling van de klacht voortgezet conform het gestelde in artikel VI.

De gedragscode voor onderwijsonderzoekers 1990 blijft voor het overige gehandhaafd, zij het dat daar waar verwezen wordt naar de Wet op de Persoonsregistraties gelezen dient te worden de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Artikel 2.

De naleving van de gedragscode, zoals voorzien in het Reglement Kamer van Toezicht en het College van Beroep, blijft van kracht. Dit Reglement blijft evenwel buiten toepassing indien partijen, waaronder verstaan wordt de klager en het lid van de vereniging waarover geklaagd wordt, binnen zes maanden na het indienen van de klacht bij de secretaris van de VOR, aan de secretaris van de VOR hebben laten weten dat zij zelf op basis van de in artikel 3 opgenomen procedure tot overeenstemming gekomen zijn over de wijze van afhandeling van de klacht.

Artikel 3.

De in artikel 2 bedoelde procedure is als volgt:

- a) Een klacht dient overeenkomstig artikel V, lid 1 t/m 3 ingediend te worden bij de secretaris van de VOR, en wordt getoetst op ontvankelijkheid conform het in Artikel 1 toegevoegde artikel Va.
- b) De secretaris van de VOR informeert het lid van de VOR waarover geklaagd wordt binnen 14 dagen over de klacht door toezending van de stukken die van klager ontvangen zijn.
- c) Tegelijkertijd zendt de secretaris van de VOR aan partijen een brief, waarin hen wordt medegedeeld, dat zij overeenkomstig het onderhavige besluit van de VOR, geacht worden binnen zes maanden tot overeenstemming te komen over afhandeling van de klacht.
- d) Partijen treden daarop binnen veertien dagen schriftelijk dan wel mondeling in overleg over de wijze waarop zij zullen beproeven of zij tot overeenstemming kunnen komen over afhandeling van de klacht. Het lid van de VOR waarover geklaagd wordt, neemt daartoe het initiatief. Vervolgens trachten partijen daadwerkelijk tot overeenstemming te komen over de afhandeling van de klacht. Indien en zodra daadwerkelijk overeenstemming bereikt is, doen partijen daarvan mededeling aan de secretaris van de VOR, onder vermelding van de wijze waarop de klacht afgehandeld is.
- e) Indien partijen er niet zelf in slagen binnen twee maanden tot overeenstemming te komen over de afhandeling van de klacht, kunnen zij aan de secretaris van de VOR verzoeken om een mediator beschikbaar te stellen, die hen helpt tot overeenstemming te komen. Een mediator kan afkomstig zijn uit de VOR of van buiten de VOR en moet voor beide partijen aanvaardbaar zijn.
- f) De mediator verricht zijn activiteiten overeenkomstig de voor mediators gebruikelijke werkwijze, waarvan de kern is, dat hij/zij niet het geschil beslecht resp. een bepaalde wijze van afhandeling van de klacht dwingend oplegt, maar dat hij/zij partijen behulpzaam is zelf overeenstemming te bereiken over de afhandeling van de klacht. Indien en zodra daadwerkelijk overeenstemming bereikt is, doen partijen daarvan mededeling aan de secretaris van de VOR, onder vermelding van de wijze waarop de klacht afgehandeld is.
- g) Klachtenafhandeling op grond van overeenstemming tussen partijen kan nimmer het opleggen van een disciplinaire maatregel tot gevolg hebben.

- h) De kosten van de mediator komen voor rekening van de VOR, met een maximum van € 500.
- i) Indien ook de inzet van een mediator niet leidt tot afhandeling van de klacht binnen zes maanden na indiening van de klacht, vindt het Reglement Kamer van Toezicht en het College van Beroep alsnog toepassing.
- j) De secretaris van de VOR doet jaarlijks mededeling aan de leden van de VOR omtrent aantal en aard van de ingediende klachten alsmede van de wijze waarop deze klachten zijn afgehandeld overeenkomstig de hiervoor tot en met h) beschreven procedure.

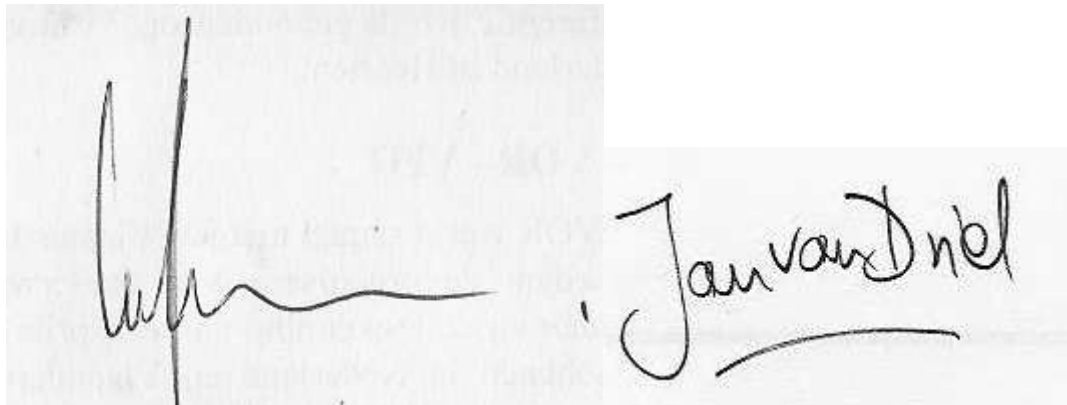
Artikel 4

Dit besluit treedt in werking op 1 juli 2004.

Artikel 5

Dit besluit wordt uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie kan het besluit gehandhaafd blijven, het kan gewijzigd worden of het kan worden ingetrokken.

Aldus besloten tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging voor Onderwijsresearch, te Utrecht, 10 juni 2004.

The image shows two handwritten signatures in black ink on a light-colored background. The signature on the left is a stylized, cursive signature that appears to be 'W.M.G. Jochems'. The signature on the right is 'Jan van Driel', written in a more legible cursive style with a horizontal line underneath the name.

prof. dr. W.M.G. Jochems, voorzitter

dr. J.H. van Driel, secretaris

GEDRAGSCODE VOOR ONDERWIJSONDERZOEKERS

1990

Vereniging voor Onderwijsresearch

CONSIDERANS

Grondslag

Het principiële uitgangspunt van deze gedragscode is dat van eerbied voor de mens. Dit houdt in dat de onderzoeker degene met wie hij in professioneel contact treedt, principieel erkent als een zelfstandig en verantwoordelijk persoon, die recht heeft op een verwerkelijking van zijn mogelijkheden, zulks in het kader van zijn verbondenheid met en zijn verplichtingen jegens anderen.

Uitgangspunt voor de onderhavige code is de erkenning, dat bij het sociaal (wetenschappelijk) onderzoek waartoe gerekend (wetenschappelijk) onderzoek van het onderwijs, waarden en belangen op het spel staan, die onderling strijdig kunnen zijn. Zo is er thans zowel de roep om meer openheid als de behoefte aan meer privacy, twee principes die elkaar gemakkelijk in de weg kunnen staan. De onderzoeker is gehouden al naar gelang de situatie en na afweging van alle in het geding zijnde factoren, deze waarden en belangen op een evenwichtige manier op elkaar af te stemmen.

Als waarden, die door de onderzoeker bij het aangaan van een professionele relatie in aanmerking moeten worden genomen, vallen te noemen: de belangen van de wetenschap; die van de onderzoeken personen of groep; die van de onderzoeker zelf en zijn mede- onderzoekers, en die van zijn werkgever en opdrachtgever. Ten slotte zijn er de verantwoordelijkheden tegenover de maatschappij in zijn geheel of onderdelen daarvan.

De onderzoeker zal de professionele relatie zodanig vormgeven dat, met inachtneming van de principiële menselijke gelijkwaardigheid van alle betrokkenen, zijn deskundigheid in dienst wordt gesteld van doelstellingen die door alle betrokkenen worden onderschreven.

Een belangrijke functie van de gedragscode is de beroepsgroep in staat te stellen zichzelf te beschermen in het belang van het aanzien van het vak. Waar gewerkt wordt, worden ook fouten gemaakt. De beroepsgroep neemt daarom maatregelen om in dergelijke situaties te kunnen ingrijpen. Daartoe zijn regels nodig die ook praktisch kunnen worden nageleefd.

Om een dergelijke functie te kunnen vervullen moet een gedragscode de rechten maar ook de plichten van onderzoekers specificeren waaraan ze zich dienen te houden bij de uitoefening van hun beroep. Plichten komen uiteraard tot uiting in restricties van het gedrag van onderzoekers in hun relatie tot informanten, maar ook in hun relatie tot opdrachtgevers en werkgevers. De rechten kunnen worden afgeleid uit het (wetenschappelijk) karakter van hun onderzoek, zowel wat betreft doelstelling, als wat betreft uitvoering.

Rechten en plichten dienen zodanig te worden geformuleerd dat het (wetenschappelijke) belang van het werk wordt gegarandeerd onder gelijk tijdige waarborgen voor de rechten van informanten (en in afgeleide zin voor de rechten van opdrachtgevers en werkgevers).

Met name de rechten van informanten, c.q. de plichten van onderzoekers ten opzichte van informanten dienen zodanig in de gedragscode te zijn geformuleerd dat zij klachten kunnen indienen over het handelen van onderzoekers indien zij een te billijken behoefte aan genoegdoening hebben. Indien informanten minderjarig (1) zijn en nog niet de jaren des ondersheids hebben bereikt treden de direct betrokkene(n) te weten (pleeg- respectievelijk stief-)ouders, respectievelijk voogden van minderjarige kinderen of curatoren in de plaats van de informant. Een van de basisrechten van informanten is hun vrijheid van deelname aan onderzoek.

- (1) Veelal wordt een kind van 16 jaar geacht de jaren des ondersheids te hebben bereikt. Afhankelijk van het karakter, de aanleg en de ontwikkeling van het kind, kan een afwijking van het 16 jaar-criterium gerechtvaardigd zijn.

Toezicht en beroep

In de filosofie zoals hier ontwikkeld, is een instantie van toezicht en beroep een noodzakelijk sluitstuk van de code. Het is van belang dat er een onafhankelijke instantie is die eventueel het gedrag van de

individuele onderzoeker kan beoordelen in het licht van de code. De Kamer van Toezicht is zulk een toetsend college-

Een beroep op toetsing van concreet handelen aan de code kan in de eerste plaats worden gedaan door degenen met wie de onderzoeker in professioneel contact treedt, daaronder uitdrukkelijk mede begrepen de proefpersonen en informanten bij (wetenschappelijk) onderzoek. Dit geldt met name, wanneer zij in billijkheid kunnen worden geacht in hun belangen te zijn geschaad, in materiële of immateriële zin. Zij hebben er recht op dat bij klachten het handelen van de onderzoeker objectief wordt getoetst en dat -indien gerechtvaardigd- corrigerende maatregelen worden genomen. Daartoe dient de Kamer van Toezicht en de procedure van beroep.

De Kamer van Toezicht is niet bedoeld als een mogelijkheid tot verhaal ten behoeve van mensen die in het contact met de onderzoeker een teleurstelling hebben ervaren. Bij klachten over onderzoek waarbij de resultaten ongunstig zijn uitgevallen, zal dit mede moeten worden overwogen. Naast informanten, opdrachtgevers en proefpersonen kunnen ook andere belanghebbenden bij de Kamer van Toezicht klachten indienen over het handelen van onderzoekers. Dat geldt voor collega's die zich in hun persoonlijke belangen door dat handelen geschaad voelen of die van oordeel zijn dat daardoor het aanzien van het beroep van onderzoeker wordt geschaad. Het is eveneens denkbaar dat een klacht wordt ingediend door een groepering binnen of buiten de VOR.

De vele rollen waarin men als onderzoeker kan functioneren: als adviseur, beoordelaar, wetenschappelijk onderzoeker, werknemer, collega en vertegenwoordiger van het onderzoek in de samenleving, brengen problemen met zich mee, waarbij de beroepsethiek richtlijnen voor een juist handelen kan geven. Ook als men in het algemeen competent weet te handelen, zal men hier toch behoefte aan kunnen hebben. De code geeft in dergelijke situaties algemene aanwijzingen. leest men echter de code met in gedachten de specifieke situatie waarin de onderzoeker moet werken, dan kan men gemakkelijk constateren dat een rechttoe, rechtaan toepassing van de algemene regels niet altijd realistisch is. Specifieke deelgebieden hebben soms eigen kenmerken en randvoorwaarden waarbinnen de regels van de code op verstandige wijze moeten worden toegepast en in richtlijnen kunnen worden uitgewerkt.

Het is de bedoeling dat onderzoekers, die met ethische problemen te maken krijgen, in welke rol zij als zodanig ook opereren, hun zaak aan de Kamer van Toezicht voorleggen. Slechts dan kan deze voldoende jurisprudentie bijeenbrengen om in voorkomende gevallen raad te schaffen.

Deze code functioneert binnen de geldende wettelijke kaders en regelgeving en geldt voor hen die lid zijn van de Vereniging voor Onderwijsresearch en zich als zodanig verplicht hebben deze code na te leven. Er wordt op vertrouwd dat de code ook maatgevend zal zijn voor alle anderen die zich met onderzoek bezig houden. Het gaat zowel om onderzoekers die zelfstandig opereren als om de zulken die in dienst of opdracht van anderen werken. Evenzeer om onderzoekers die hun gegevens door veldwerk (enquête, interview, participerende observatie) verkrijgen, als om degenen die op andere wijze aan hun gegevens komen (archiefonderzoek, (quasi) experimenteel onderzoek, inhoudsanalyse, secundaire analyse e.d.), al zijn niet in alle gevallen alle artikelen van de code van toepassing.

1. ALGEMEEN

- 1.1. In deze code moet worden verstaan onder
de opdrachtgever,	degene(n) die met de onderwijsonderzoeker een contract sluit ten behoeve van de uitvoering van het onderzoek en aan wie de onderzoeksresultaten door de onderwijsonderzoeker als eerste dienen te worden aangeboden;
de informant,	degene die informatie ten behoeve van het onderzoek verstrekt en daarbij tevens zelf object van onderzoek (= onderzochte) kan zijn. Hiermee is niet bedoeld de instantie(s)/perso(n)en die bemiddelend optre(e)d(t)en ten behoeve van het verkrijgen van informatie. Daar waar in deze code 'informant' geschreven staat, kan ook gelezen worden respondent, geïnterviewde of onderzochte. Indien informanten minderjarig zijn kunnen de direct betrokkenen in de plaats van de informant treden;
de onderwijsonderzoeker,	degene die zich beroepshalve of voor studiedoelinden bezighoudt met (wetenschappelijk) onderzoek van het onderwijs;
derden,	degene(n) die noch opdrachtgever noch informant is van de onderwijsonderzoeker, noch direct betrokkene van de informant;
een vakgenoot,	degene(n) die zich evenals de in deze code aangeduide 'onderzoeker' bezighoudt met (wetenschappelijk) onderzoek van het onderwijs;
direct betrokkenen,	(pleeg-\)respectievelijk stief-)ouders, respectievelijk voogden van minderjarige kinderen of curatoren.
- 1.2. Waar in deze code geschreven staat de 'onderzoeker' dient gelezen te worden de 'onderwijsonderzoeker'.
- 1.3. Waar in deze code geschreven staat de onderzoeker, respectievelijk hij c.q. hem, geldt het bepaalde voor de VOR-leden ongeacht zijn of haar geslacht.
- 1.4. Waar in deze code geschreven staat de informant, respectievelijk hij c.q. hem, geldt het bepaalde voor de informant ongeacht zijn of haar geslacht.
- 1.5. In geval een onderzoeker het vergaren en/of verwerken van gegevens laat verrichten door anderen ziet hij erop toe, dat zij het gestelde in de artikelen 4.2 t/m 4.8 van de code in acht nemen.
- 1.6. De code heeft met ingang van de ledenvergadering van 30 november 1989 voor alle leden van de Vereniging voor Onderwijs Research volledig bindende kracht.

2. DE VERANTWOORDELIJKHEID TEN AANZIEN VAN DE WETENSCHAP

- 2.1. De onderzoeker relateert de opzet en resultaten van zijn onderzoek aan een aangegeven wetenschappelijk kader.
- 2.2. De onderzoeker streeft er naar, zowel bij het verzamelen van zijn gegevens als bij de uitwerking en de rapportage daarvan, dat zijn weergave van de werkelijkheid niet wordt vertekend door zijn eigen levensovertuiging of belang, dan wel de levensovertuiging of het belang van anderen.

Toelichting

De onderzoeker ziet erop toe dat, in het kader van zijn professioneel handelen, personen in gelijke gevallen gelijke kansen krijgen. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

Het is niet nodig (wellicht zelfs niet mogelijk) dat de onderzoeker neutraal staat tegenover zijn object van onderzoek. Bij de keuze van zijn onderwerp en bij het opstellen van zijn hypothesen, tot op zekere hoogte ook bij de interpretatie van zijn gegevens, kunnen waarden een rol spelen. Eventueel ook bij het doen van aanbevelingen, mits met inachtneming van artikel 2.4.

Een expliciete beschrijving van de onderzoeksopzet en openbare publicatie daarvan vormen de beste garantie tegen vertekening.

- 2.3. De onderzoeker geeft in zijn rapportage over de onderzoeksresultaten aan welke conclusies op grond daarvan in zijn opvatting geldigheid bezitten en welke een hypothetisch karakter bezitten.
- 2.4. De onderzoeker brengt bij zijn rapportage duidelijk onderscheid aan tussen weergave van onderzoeksresultaten en beleidsaanbevelingen.

3. DE RELATIE TOT DE OPDRACHTGEVER EN/OF WERKGEVER

Algemene toelichting

De regels in deze rubriek gelden ook ingeval er geen rechtstreeks contact bestaat tussen de (hoogste) opdrachtgevende instantie en degene die het feitelijk onderzoek doet.

Er zij op gewezen, dat naleving van de code op de artikelen in deze rubriek de onderzoeker, die zich als werknemer bezighoudt met onderwijsonderzoek, in een arbeidsrechtelijk conflict met zijn werkgever kan brengen.

- 3.1. De onderzoeker stelt de opdrachtgever en, indien van toepassing, zijn werkgever, ervan op de hoogte dat hij handelt naar deze code.
- 3.2. De onderzoeker kan zich verzetten tegen uitvoering van een onderzoeksopdracht die hij (wetenschappelijk) als niet uitvoerbaar beschouwt.
- 3.3. De onderzoeker stelt zich op de hoogte van de bedoeling die de opdrachtgever met het onderzoek heeft en welk gebruik deze laatste denkt te maken van de resultaten. Indien hij zich daarmee niet kan verenigen, kan hij weigeren de opdracht uit te voeren.
- 3.4. Bij de beslissing tot het aanvaarden van een opdracht consulteert de onderzoeker zo nodig zelf andere deskundigen, dan wel verwijst hij de opdrachtgever door naar andere deskundigen.
- 3.5. De onderzoeker maakt met de opdrachtgever duidelijke afspraken over de toegankelijkheid tot het object van onderzoek, de opzet van het onderzoek, de tijdsduur van het onderzoek, de kosten van het onderzoek en de wijze van openbaarmaking van de onderzoeksresultaten, eventueel onder verwijzing naar daarvoor elders vastgelegde regelingen.
- 3.6. De onderzoeker die object en/of opzet van zijn onderzoek aanmerkelijk wil veranderen, verzekert zich vooraf van de toestemming van zijn opdrachtgever .
- 3.7. De onderzoeker stipuleert dat in het (concept)verslag van zijn onderzoek geen wijzigingen worden aangebracht en geen toevoegingen van anderen plaatsvinden dan in overleg met hem.

Toelichting

In het geval van conflict over (delen van) het (concept)verslag kan de opdrachtgever in overleg met de onderzoeker een eigen tekst formuleren die ook uitdrukkelijk als zodanig in het (concept) verslag wordt gepresenteerd.

Wanneer echter in de verslaggeving over het onderzoek de onderzoeker eerder gemaakte afspraken schendt (zie art. 3.5) dan dient de onderzoeker na overleg met de opdrachtgever de verslaggeving in overeenstemming met gemaakte afspraken te wijzigen.

- 3.8. De onderzoeker stipuleert dat beleidsbeslissingen, die (mede) geïnspireerd zijn door de resultaten van het onderzoek niet voor rekening komen van de onderzoeker en dat zulks ook duidelijk tot uiting wordt gebracht door de degene(n) die deze beleidsbeslissingen nam(en).
- 3.9. De onderzoeker verzet zich tegen een onderzoeksopdracht dan wel ziet af van uitvoering van het onderzoek in geval een opdrachtgever zich niet wil houden/houdt aan de regels zoals gesteld in art. 3.7 en 3.8.
- 3.10. Bij publikatie of rapportering van onderzoeksresultaten wordt de naam vermeld van die onderzoeker(s), die het onderzoek (mede) voor zijn (hun) rekening neemt (nemen), alsook de naam van de onderzoeksinstantie(s) aan welke de opdracht is verleend, alsmede de naam van de opdrachtgever.

4. DE RELATIE TOT INFORMANTEN EN TOT ANDEREN DIE HET OBJECT VORMEN VAN (SOCIAAL-WETENSCHAPPELIJK) ONDERZOEK

- 4.1. Alleen dan mag een beroep gedaan worden op de medewerking van een informant wanneer de door hem te geven inlichtingen niet reeds elders in even betrouwbare en bruikbare vorm beschikbaar zijn, tenzij de aard van het onderzoek (bijvoorbeeld stabiliteits- of validiteitsonderzoek) gebruik van eerdere verstrekte inlichtingen niet toestaat.

Toelichting

Men raadplege, alvorens een onderzoek op te zetten, data-archieven, registers van lopend onderzoek en dergelijke, om na te gaan of de verlangde gegevens niet reeds beschikbaar zijn.

- 4.2. Ingeval de onderzoeker zich informatie over personen verschaft met behulp van een verborgen geluidsopname apparaat, een verborgen camera, een one-way screen en dergelijke, vergewist hij zich alvorens de aldus verworven gegevens te gebruiken van de toestemming van de betrokkenen tenzij zij reeds hun toestemming voor het gebruik van de gegevens hebben gegeven. Het aldus verworven materiaal moet worden vernietigd indien dit door de betrokkenen wordt verlangd.
- 4.3. Waar de onderzoekssituatie een te verwachten negatief effect heeft op het welbevinden van de informant is de onderzoeker gehouden maatregelen te nemen die dit effect voorkomen, dan wel die opgetreden schadelijke effecten te neutraliseren.

Toelichting

In die gevallen waarin de onderzoeker niet in staat is de te verwachten negatieve effecten van een onderzoekssituatie te voorkomen, wordt de onderzoeker aangeraden in contact te treden met de kamer van Toezicht.

- 4.4. De onderzoeker licht de informant in over de aanleiding tot en doel van het onderzoek.
- 4.5. De onderzoeker licht de informant desgevraagd in over de identiteit van zijn opdrachtgever.

Toelichting

In de meeste gevallen zal de onderzoeker aan de informant de identiteit van de opdrachtgever mededelen. Er kunnen echter te billijken redenen zijn waarom deze laatste anoniem wil blijven. In dat geval zal de onderzoeker op de vraag van de informant naar de naam van de opdrachtgever het antwoord schuldig moeten blijven, met het risico dat de informant verder geen medewerking aan het onderzoek wil verlenen.

- 4.6. De onderzoeker deelt aan de informant mee of, hoe en ten naaste bij wanneer de resultaten van het onderzoek zullen worden gepubliceerd of anderszins bekend gemaakt.
- 4.7. De onderzoeker mag geen misbruik maken van de relatie die door het onderzoek met de informant ontstaan is.

Toelichting

Alle gebruik anders dan het beoogde gebruik, gedefinieerd in de onderzoeksopdracht is misbruik. In geval van twijfel kan zowel onderzoeker als informant zich tot de Kamer van Toezicht wenden.

- 4.8. De persoon van de informant blijft anoniem, tenzij hijzelf uitdrukkelijk toestemming geeft zijn identiteit bekend te maken.

Toelichting

Een informant die uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven, zijn identiteit kenbaar te maken, heeft recht op verbetering, aanvulling of verwijdering van de gegevens in de rapportage, indien hij kan aantonen dat de opgenomen gegevens onjuist zijn of, gezien de doelstelling van de rapportage, niet terzake doende zijn. Wanneer de onderzoeker en de informant niet tot overeenstemming kunnen komen, wijst de onderzoeker de informant op de mogelijkheid dat de informant zelfstandig zijn bezwaren aan de opdrachtgever kenbaar kan maken.

De onderzoeker is niet gehouden de geheimhouding in acht te nemen, wanneer doorbreking van de geheimhoudingsplicht het enige en laatste middel is om direct gevaar voor personen te voorkomen.

- 4.9. De onderzoeker neemt maatregelen om te zorgen dat tot personen of rechtspersonen herleidbare gegevens die bij hem berusten, niet in handen van derden komen dan na toestemming van de desbetreffende (rechts-)perso(n)en en onder voorwaarde, dat deze derden gehouden zijn aan de regels van deze code. (Zie rubriek 5.)

Toelichting

De onderzoeker bouwt bij de opzet van het onderzoek en de opslag van de gegevens maatregelen in om misbruik van de gegevens te voorkomen.

- 4.10. In geval de onderzoeker het vergaren en/of verwerken van gegevens laat verrichten door anderen, ziet hij erop toe dat zij het gestelde in de artikelen 4.2 tot en met 4.9 in acht nemen. (Vgl. art. 1.6.).
- 4.11. De onderzoeker houdt van zijn professionele activiteiten op zodanige wijze aantekening, dat hij in staat is van zijn handelwijze rekenschap af te leggen. Na beëindiging van de professionele relatie en met inachtneming van artikel 6.4 bewaart hij deze aantekeningen minimaal één jaar of zoveel langer als van hem, gegeven de aard van de professionele relatie, in redelijkheid verwacht mag worden.

- 4.12. De onderzoeker erkent het recht van de informant om op elk tijdstip de professionele relatie te verbreken of medewerking te weigeren aan bepaalde methoden die de onderzoeker hanteert om de professionele relatie gestalte te geven. In het laatste geval is de onderzoeker met inachtneming van de zorgvuldigheid gerechtigd de professionele relatie te verbreken wanneer hij voortzetting vanuit zijn professionele verantwoordelijkheid niet langer verantwoord acht.
- 4.13. De in de artikelen 4.1 tot en met 4.12 gestelde regels ten aanzien van informanten gelden mutatis mutandis evenzeer ten aanzien van andere personen en rechtspersonen die als object van (onderwijs) onderzoek te beschouwen zijn.

5. REGELS TEN AANZIEN VAN PERSOONSREGISTRATIES

- 5.1. Het gestelde in de artikelen 4.7 t/m 4.10 geldt onverkort ook voor gegevens die verkregen zijn uit persoonsregistraties.
- 5.2. De onderzoeker licht de beheerder van een persoonsregistratiebestand in over de wijze waarop de onderzoeker de anonimiteit van de daaruit verkregen gegevens zal waarborgen, en verzekert zich van diens goedkeuring daaromtrent.

Toelichting

Deze bepaling is opgenomen omdat behalve de onderzoeker ook de beheerder van zulk een bestand zijn eigen verantwoordelijkheid heeft, die hij daadwerkelijk moet kunnen uitoefenen. (Vgl. de Wet op de Persoonsregistraties).

6. BEHEER VAN DOSSIERS

- 6.1. Onder dossier moet worden verstaan: een verzameling van gegevens over de informant, verkregen door de onderzoeker, die hij bewaart in het belang van hun relevantie voor de kwaliteit en/of continuïteit van de professionele relatie. Persoonlijke werkaantekeningen van de onderzoeker behoren niet tot het dossier.
- 6.2. De onderzoeker bewaart het dossier onder zijn verantwoordelijkheid. Een onderzoeker in dienstverband of met een ambtelijke aanstelling mag deze verantwoordelijkheid voor wat betreft een centraal databestand gedelegeerd achten aan zijn werkgever, onverlet het bepaalde in artikel 6.3 en 6.4.
- 6.3. De onderzoeker moet, alvorens hij gegevens van welke aard dan ook en in welke vorm dan ook (bijvoorbeeld audiovisuele banden) over informanten in een al dan niet geautomatiseerde databestand laat opslaan, zich ervan vergewissen dat de toegang tot dat databestand, zowel technisch als bij reglement, zodanig is afgeschermd tegen misbruik, dat hij zich ten volle kan houden aan de bepalingen van de code.
- 6.4. De onderzoeker bewaart na beëindiging van de professionele relatie het dossier van de informant niet langer dan noodzakelijk en afgesproken is, in verband met het doel waarvoor het dossier is aangelegd, te weten de kwaliteit en/of continuïteit van de professionele relatie.

Toelichting

Het beheer van dossiers valt onder de Wet op de Persoonsregistraties. Indien gegevens die het mogelijk maken de identiteit van de informant te achterhalen, zoals naam, adres, telefoon- of bankrekeningnummers uit het dossier worden verwijderd, dan is de desbetreffende gegevensregistratie geen dossier meer en valt niet meer onder de WPR. Indien de dossiers van informanten niet langer dan zes maanden worden bewaard, is het desbetreffende onderzoek bovendien vrijgesteld van de aanmeldings- en reglementsplicht voor persoonsregistraties (zie de WPR en de bijbehorende AMvB).

- 6.5. De onderzoeker verleent de informant recht op inzage in de op de informant betrekking hebbende gegevens in het dossier.
- 6.6. Bij de vraag om inzage in het dossier geeft de onderzoeker tekst en uitleg.
- 6.7. De onderzoeker geeft de informant recht op verbetering, aanvulling of verwijdering van gegevens die zijn opgenomen in het dossier, indien de informant kan aantonen dat de opgenomen gegevens onjuist of onvolledig zijn, of niet terzake doende zijn.

7. INTERDISCIPLINAIRE EN INTERCOLLEGIALE SAMENWERKING

- 7.1. In de samenwerking met anderen dan onderzoekers geldt deze code onverkort voor de bijdrage van de onderzoeker aan de werkzaamheden. De onderzoeker verleent geen medewerking aan of profiteert niet van werkzaamheden van anderen die met de code in strijd zijn.
- 7.2. Als op intercollegiale basis wordt samengewerkt, is de onderzoeker voor zijn inbreng en deelname aan de samenwerking verantwoordelijk ten aanzien van de naleving van deze code.
- 7.3. De onderzoeker verleent zijn collega's alle hulp en steun die hij krachtens zijn deskundigheid en ervaring kan bieden, teneinde hen in staat te stellen tot een beroepsuitoefening en gedrag overeenkomstig deze code.
- 7.4. De onderzoeker dient er op toe te zien dat de uitvoering van het onderzoek vakgenoten niet schaadt in de rechtmatige uitoefening van hun beroep.
- 7.5. De onderzoeker is gehouden de resultaten van zijn onderzoek, behoudens andere afspraken zoals geregeld in artikel 3.5, binnen redelijke termijn op enigerlei wijze openbaar te maken.

Toelichting

Deze openbaarmaking van onderzoeksresultaten blijft slechts achterwege indien het bepaalde in artikel 4 van de Wet Openbaarheid van Bestuur zich hiertegen verzet.

- 7.6. Mocht een vakgenoot bepaalde resultaten voor het verstrijken van die termijn nodig hebben voor zijn eigen onderzoek, dan heeft de onderzoeker het recht hem deze te verstrekken, eventueel onder embargo, en onder verwijzing naar het auteurs- en octrooirecht.

Toelichting

De rechten van de opdrachtgever op het vlak van auteurs- en octrooirecht dienen in deze situaties zorgvuldig gewogen te worden en aan betrokken vakgenoot te worden medegedeeld bij verstrekken van de resultaten.

- 7.7. De onderzoeker die meent door een vakgenoot geschaad te worden in de rechtmatige uitoefening van zijn beroep, dient in eerste instantie te trachten in onderling en vertrouwelijk overleg met hem tot een schikking te komen, een en ander ongeacht ieders recht op openbare discussie. Als op deze wijze de kwestie niet op te lossen kan hij zich wenden tot de Kamer van Toezicht.

8. **ALGEMENE BEPALINGEN**

- 8.1. De onderzoeker die meent gewichtige redenen te hebben af te wijken van één of meer der in de artikelen 2.1 tot en met 7.7 gestelde regels doet zulks zo mogelijk niet dan na consultatie van de Kamer van Toezicht.
- 8.2. Doen zich gevallen voor waarin deze code niet voorziet, dan wende de onderzoeker zich tot zijn beroepsvereniging. De beroepsvereniging die hij consulteert kan zich desgewenst op haar beurt voor advies wenden tot de Kamer van Toezicht.

REGLEMENT
KAMER VAN TOEZICHT EN HET COLLEGE VAN BEROEP

I. Taakstelling van de Kamer van Toezicht

1. De Kamer van Toezicht is belast met de behandeling van klachten inzake naleving van de beroepscode van de vereniging.
2. In het kader van deze taakstelling beoordeelt de Kamer van Toezicht de bij de Kamer ingediende klachten. De Kamer legt -wanneer de ingediende klacht daartoe aanleiding geeft- disciplinaire maatregelen op aan leden die zich gedragen in strijd met de beroepscode van de vereniging.

II. Taakstelling van het College van Beroep

1. Het College van Beroep is belast met de behandeling van beroepsschriften inzake uitspraken van de Kamer van Toezicht.
2. In het kader van deze taakstelling beoordeelt het College van Beroep uitspraken van de Kamer van Toezicht. Daarbij kan het College deze uitspraken bevestigen, wijzigen dan wel vernietigen.

III. Samenstelling van de Kamer van Toezicht

1. De Kamer van Toezicht bestaat uit zeven leden van de vereniging.
2. De leden van de Kamer van Toezicht worden voor een periode van drie jaar door de ledenvergadering van de vereniging benoemd. Zij kunnen eenmaal voor een aaneensluitende periode van drie jaar worden herbenoemd.
3. De Kamer van Toezicht benoemt uit zijn midden een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter, een secretaris en een plaatsvervangend secretaris. Van de benoeming van deze functionarissen doet de Kamer schriftelijk mededeling aan het bestuur van de vereniging.
4. Tussentijds gekozen leden van de Kamer van Toezicht treden af op het tijdstip van aftreden van degenen in wier plaats zij zijn benoemd.
5. Ten minste dertig dagen voor de ledenvergadering waarin één of meer leden van de Kamer van Toezicht zal/zullen worden benoemd, stelt het bestuur de leden schriftelijk in kennis van de kandidatuur van ten minste één persoon voor elke vacature.
6. Tot tien dagen voor de ledenvergadering waarin de benoeming zal plaatsvinden, kan een voordracht door de leden worden aangevuld. Deze aanvulling dient schriftelijk te worden ingediend door ten minste vijf leden van de vereniging, waarbij een verklaring van de door hen gestelde kandidaat of kandidaten dient te worden gevoegd, dat in de kandidaatstelling wordt bewilligd.
7. Het bestuur stelt de leden ter vergadering in kennis van de gestelde tegenkandidaten.
8. Het lidmaatschap van de Kamer van Toezicht is onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur van de vereniging.

IV. Samenstelling van het College van Beroep

1. Het College van Beroep bestaat uit ten minste zeven leden van de vereniging.
2. Op het College van Beroep zijn, voor wat betreft de kandidaatstelling, de benoeming, de verdeling van functies, het rooster van aftreden, de herverkiesbaarheid en de onverenigbaarheid van het lidmaatschap met het lidmaatschap van het bestuur van de vereniging, de artikelen III-2 tot en met III-8 van dit reglement van toepassing.
3. Het lidmaatschap van het College van Beroep is tevens onverenigbaar met het lidmaatschap van de Kamer van Toezicht.

V. Indienen van een klacht

1. Klachten dienen schriftelijk en met redenen omkleed per aangetekend schrijven te worden ingediend bij de secretaris van de Kamer van Toezicht, p/a secretariaat van de VOR.
2. Anonieme klachten worden niet in behandeling genomen. De secretaris doet na ontvangst van een klacht daarvan onverwijld mededeling aan de andere leden van de Kamer van Toezicht, aan de aangeklaagde en aan de klager.
3. De klacht dient minimaal te omvatten:
  - a. naam, adres en woonplaats van de klager;
  - b. naam en werkadres of woonadres van de aangeklaagde;
  - c. een omschrijving van de klacht;
  - d. de motivering van de klacht verwijzende naar de gedragsregels van de vereniging.
4. De Kamer van Toezicht neemt geen klacht in behandeling waarover het reeds eerder uitspraak heeft gedaan.

VI. Vooronderzoek en behandeling van een klacht

1. De voorzitter van de Kamer van Toezicht kan één of meer leden van de Kamer verzoeken naar aanleiding van een klacht een vooronderzoek in te stellen.
2. De Kamer van Toezicht kan, wanneer een klacht buiten het kader van de beroepscode valt, deze klacht niet-ontvankelijk verklaren.
3. Van een besluit zoals in artikel VI-2 vermeld wordt schriftelijk en met redenen omkleed mededeling gedaan aan de klager en de aangeklaagde.
4. Aan de behandeling van een klacht wordt op straffe van nietigheid deelgenomen door ten minste vijf leden van de Kamer van Toezicht, waaronder de voorzitter of waarnemend voorzitter en secretaris of waarnemend secretaris.
5. Leden van de Kamer van Toezicht zullen zich van deelnemen aan de behandeling van een klacht dienen te onthouden, indien zij met de aangeklaagde een persoonlijke relatie onderhouden of hebben onderhouden of indien er naar het oordeel van de Kamer op andere gronden onverenigbaarheid bestaat.
6. Een klacht tegen of ingediend door een lid van de Kamer van Toezicht heeft tot gevolg dat dit lid zich van de behandeling van de zaak dient te onthouden.
7. De Kamer van Toezicht stelt aangeklaagde in de gelegenheid schriftelijk op de tegen hem ingebrachte klacht te reageren. Indien het verweerschrift van de aangeklaagde daartoe aanleiding geeft kan de Kamer van Toezicht klager en aangeklaagde daarna nog de gelegenheid geven schriftelijk van repliek, respectievelijk dupliek te dienen.
8. Indien de Kamer van Toezicht na de wisseling van de in artikel VI-7 genoemde stukken van oordeel is dat de klacht mondelinge behandeling behoeft of indien klager hetzij aangeklaagde de wens daartoe te kennen geeft, roept de Kamer van Toezicht zowel klager als aangeklaagde op ter zitting van de Kamer te verschijnen, om naar aanleiding van de klacht te worden gehoord. Klager en aangeklaagde zijn bevoegd zich ter zitting door een derde te laten bijstaan. Klager, aangeklaagde en hun respectievelijke derden worden in de gelegenheid gesteld tijdig van alle op de klacht betrekking hebbende gegevens kennis te nemen.
9. Op verzoek van de klager of aangeklaagde of ambtshalve kan de Kamer van Toezicht inlichtingen inwinnen en voor het verkrijgen van inlichtingen getuigen en deskundigen horen.
10. De zittingen van de Kamer van Toezicht zijn als regel niet openbaar, tenzij de Kamer anders beslist.
De leden van de Kamer van Toezicht zijn gehouden tot geheimhouding van de door de Kamer behandelde zaken. De stukken op de behandeling betrekking hebbende zijn geheim en uitsluitend ter inzage van de leden van de Kamer van Toezicht, voor zover in dit reglement niet anders is bepaald.

VII. Maatregelen

1. De Kamer van Toezicht kan de volgende disciplinaire maatregelen nemen ten aanzien van leden die zich gedragen in strijd met de beroepscode van de vereniging:
  - a. waarschuwing;
  - b. berisping;
  - c. schorsing in de uitoefening van het lidmaatschap van de vereniging voor een periode van ten hoogste één jaar;
  - d. ontzetting uit het lidmaatschap van de vereniging conform het bepaalde in artikel 5.3 van de statuten van de vereniging en in de artikelen 7 en 8 van het huishoudelijk reglement van de vereniging.
2. Bij beslissingen, houdende oplegging van één of meer in artikel genoemde maatregelen, kan de Kamer van Toezicht bepalen, dat de betreffende beslissing met redenen omkleed, schriftelijk ter kennis wordt gebracht aan alle leden van de vereniging.
3. De Kamer van Toezicht kan bij een beslissing voorts bepalen dat de door hen uitgesproken disciplinaire maatregel eerst in zal gaan indien de betrokkene zich voor het einde van een bij de desbetreffende beslissing te bepalen proeftijd zal hebben schuldig gemaakt aan een handeling, die tot een disciplinaire maatregel als voren bedoeld aanleiding zou kunnen geven of op grond van niet nakomen van bijzondere voorwaarden die door de Kamer van Toezicht bij zijn beslissing zijn gesteld.
4. Disciplinaire maatregelen zijn eerst van kracht wanneer de termijn waarbinnen de betrokkene in beroep kan gaan tegen de uitspraak van de Kamer van Toezicht is verstreken en binnen die termijn geen beroep is ingesteld bij het College van Beroep.
5. De schriftelijke mededeling als in artikel VII-2 is bedoeld kan niet geschieden voordat de betreffende beslissing onherroepelijk is geworden in de zin van artikel VII-4 van dit reglement.
6. De secretaris van het College van Toezicht draagt zorg voor het verzenden van de mededeling als bedoeld in artikel VII-2.

VIII. Uitspraak door de Kamer van Toezicht

1. De Kamer van Toezicht zal in de regel binnen zes maanden na ontvangst van de klacht een uitspraak doen.
2. De beslissingen van de Kamer van Toezicht worden genomen met meerderheid van stemmen en met redenen omkleed. Bij het staken van de stemmen beslist de voorzitter.
3. De secretaris van de Kamer van Toezicht deelt de uitspraak en de beslissing van de Kamer onverwijld per aangetekend schrijven mede aan de klager en de aangeklaagde. Bij die gelegenheid worden klager en aangeklaagde ook gewezen op de mogelijkheid van een beroepsprocedure.
4. De secretaris van de Kamer van Toezicht zendt per aangetekend schrijven een afschrift van de beslissing aan het bestuur van de vereniging.
5. Zolang de beslissing van de Kamer van Toezicht nog niet onherroepelijk is geworden in de zin van artikel VII-4 van dit reglement, is het bestuur verplicht tot geheimhouding van de inhoud van het in artikel VIII-4 genoemde afschrift.
6. Indien de beslissing van de Kamer van Toezicht betrekking heeft op ontzetting uit het lidmaatschap van de vereniging en indien deze beslissing onherroepelijk is geworden in de zin van artikel VII-4 van dit reglement, voert het bestuur van de vereniging de beslissing uit overeenkomstig het bepaalde in artikel 7 van het huishoudelijk reglement van de vereniging.

IX. Instellen van beroep

1. Bij het College van Beroep kan door klager of aangeklaagde binnen twee maanden na de dag van verzending van het in artikel VIII-3 bedoelde schrijven beroep worden ingesteld tegen een

uitspraak van de Kamer van Toezicht alsmede tegen een beslissing van de Kamer van Toezicht als bedoeld in artikel VII-2.

2. Het beroep wordt schriftelijk per aangetekend schrijven ingediend bij de secretaris van het College van Beroep, p/a secretariaat van de VOR.

De secretaris van het College van Beroep geeft van het instellen van het beroep kennis aan de Kamer van Toezicht, met uitnodiging tot toezending aan het College van Beroep van alle op de zaak betrekking hebbende stukken.

Daarnaast stelt de secretaris van het College van Beroep het bestuur van de vereniging in kennis van het instellen van beroep.

Hangende de uitspraak van het College van Beroep is het bestuur verplicht tot geheimhouding van het ingestelde beroep.

3. Het beroepschrift bevat:
  - a. naam, adres en woonplaats van degene die beroep aantekent;
  - b. een afschrift van de uitspraak van de Kamer van Toezicht waartegen beroep wordt aangetekend;
  - c. de gronden waarop het beroep berust.

X. Behandeling en uitspraak

1. De artikelen VI-4 tot en met VII-3 en VIII-I en VIII-2 zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de behandeling van het beroep door het College van Beroep.
2. Het College van Beroep kan in beroep de uitspraak van de Kamer van Toezicht bevestigen, wijzigen, dan wel vernietigen en doen, wat ingevolge het bepaalde in de artikelen VII-1 tot en met VII-3 het College van Toezicht zou hebben kunnen doen.
3. De secretaris van het College van Beroep deelt de uitspraak van het College van Beroep onverwijld per aangetekend schrijven mee aan de klager en aangeklaagde.
4. De secretaris van het College van Beroep zendt per aangetekend schrijven een afschrift van de uitspraak van het College aan de Kamer van Toezicht en aan het bestuur van de vereniging.
5. De secretaris van het College van Beroep draagt zorg voor de schriftelijke mededeling als bedoeld in artikel VII-2 van dit reglement.
6. Indien de beslissing van het College van Beroep betrekking heeft op ontzetting uit het lidmaatschap van de vereniging, voert het bestuur van de vereniging de beslissing uit overeenkomstig het bepaalde in artikel 7 van het huishoudelijk reglement van de vereniging.

XI. Jaarverslag

1. De secretaris van de Kamer van Toezicht zendt uiterlijk drie maanden na afloop van het kalenderjaar een verslag van de activiteiten van de Kamer gedurende het afgelopen kalenderjaar naar de secretaris van het bestuur van de vereniging. Dit jaarverslag omvat in ieder geval:
  - a. het aantal bijeenkomsten van de Kamer van Toezicht;
  - b. de namen van de bij deze bijeenkomsten betrokken leden van de Kamer;
  - c. het aantal door de Kamer behandelde zaken en
  - d. een korte omschrijving van elk van de behandelde zaken, inclusief de resultaten en uitspraken.In dit jaarverslag worden geen namen van klagers, aangeklaagden, betrokken personen of instellingen opgenomen.
2. Artikel XI-1 is van overeenkomstige toepassing op het College van Beroep.

XII. Slotbepalingen

1. Dit reglement is vastgesteld door de ledenvergadering van de VOR op 30 mei 1990
2. Dit reglement kan worden aangeduid als Reglement Kamer van Toezicht en College van Beroep van de VOR.